

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี คลองบางกอกน้อย

คนไทยแต่โบราณกาลที่อาศัยอยู่ใกล้กับแม่น้ำ ลำคลอง บึงน้ำขนาดใหญ่ รวมถึงทะเลสาบ และทะเล จะมีพาหนะประจำชุมชน และประจำบ้านเรือนคือเรือ ดังนั้นวิถีชีวิตของผู้คนจึงเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับเรือในแง่มุมต่างๆ อาทิ เพื่อประกอบอาชีพ เพื่อการคมนาคมติดต่อระหว่างกัน เพื่อการค้าขายภายในและระหว่างชุมชน และยังมีความเกี่ยวพันกับ การค้าขายต่างเมือง ต่างประเทศ รวมถึง เรื่องการเมืองการปกครอง และด้าน ขนบธรรมเนียมความเชื่ออันเกี่ยวกับศาสนาและชนบประเพณีต่างๆ ของ ชุมชน

เพราะฉะนั้น จึงเกิดความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นของวิถีชีวิตผู้คน กับสายน้ำ และกับเรือ และเมื่อย้อนกลับมาดูวิถีชีวิต ของคนไทยกับสายน้ำ ก็พบความ ผูกพันกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังสายน้ำ กับการดำรงชีวิตของคนไทยจึงสะท้อน ความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง และเรือก็เป็นตัวสะท้อนความเกี่ยวพันระหว่างคนกับสายน้ำที่ชัดเจนที่สุดอย่างหนึ่ง

วันนี้ขอนำคุณไปชมความวิจิตรบรรจงและความอลังการของเรือพระที่นั่งที่ใช้ในพระราชพิธีพยุหยาตราเสด็จพระราชดำเนินชลมารค ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี ปากคลองบางกอกน้อย ปัจจุบัน พิพิธภัณฑสถานฯ นี้อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร โดยเก็บรักษาและดูแล เรือพระที่นั่งต่างๆ ที่ใช้ในพระราชพิธีสำคัญ อาทิ เสด็จพระราชดำเนินชลมารค พระราชพิธีทอดผ้าพระกฐินโดยเรือพระที่นั่ง เป็นต้น

เรือพระที่นั่งสำหรับพระราชพิธีที่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานฯ แห่งนี้ มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์อย่างมาก เพราะเป็นโบราณวัตถุที่มีความงดงามวิจิตรบรรจง บ่งบอกถึงฝีมือช่างชั้นสูงที่แสดงออกถึงภูมิปัญญาอันล้ำค่าของบรรพบุรุษไทย

เรือพระที่นั่งในพระราชพิธีได้รับการตกแต่งด้วยลวดลายที่แสนวิจิตรงดงาม จุดสำคัญอยู่ที่โขนเรือรูปสัตว์ อันเป็นการสะท้อนแนวคิดและความเชื่อด้านเทวราชาของพระมหากษัตริย์ตามคติความเชื่อของฮินดู เช่น หงส์คือพระราชพาหนะของพระพรหม ครุฑคือพระราชพาหนะของพระนารายณ์ และนาคราชคือพระราชาบัลลังก์ของพระนารายณ์ที่ประทับเหนือเกษียรสมุทร ดังนั้นเราจึงมีเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ (เริ่มสร้างในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ แล้วเสร็จในรัชสมัยรัชกาลที่ ๖) เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ ๙ (สร้างในรัชสมัย รัชกาลที่ ๙) และเรือพระที่นั่งอนันตนาคราช (สร้างในรัชสมัยรัชกาลที่ ๖) เรือพระที่นั่ง อเนกชาติภุชงค์ (สร้างในรัชสมัยรัชกาล ที่ ๕) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเรือที่มีชื่อเกี่ยวข้องกับ ตัวละครสำคัญในรามเกียรติ์ เช่น พาลีรังทวีป สุครีพครองเมือง กระบี่ปราบเมืองมาร กระบี่ราญรอนราพณ์ ซึ่งชื่อตัวละครเหล่านี้นับเป็นทหารเอกของพระราม ซึ่งสะท้อนว่าพระมหากษัตริย์คือพระนารายณ์ที่ทรงอวดารมาเพื่อทรงดูแลปกครองพสกนิกรให้ร่มเย็นเป็นสุข

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือ พระราชพิธี ยังเป็นที่เก็บรักษาเรืออื่นๆ ในขบวนเรือพระราชพิธีพยุหยาตราเสด็จพระราชดำเนินชลมารคอีกด้วย อาทิ อสูรวิญญูรักษ์ กระบี่ปราบเมืองมาร ครุฑเหินเห็จ และเอกไชยเหินหาว เป็นต้น

นอกจากเรือพระที่นั่งองค์ต่างๆ และเรือในขบวนพยุหยาตราแล้ว พิพิธภัณฑ์ฯ แห่งนี้ยังเก็บรักษาและจัดแสดง เครื่องประกอบขบวนเรือพระราชพิธีด้วย เช่น บัลลังก์บุษบก บัลลังก์กัญญา พูชนจามรี เครื่องประดับเรือพระที่นั่ง สุพรรณหงส์ พายชนิดต่างๆ และเครื่อง แต่งกายของเจ้าพนักงานในพระราชพิธี รวมถึงยังเป็นที่ยังเก็บรักษาเรือพระที่นั่งโบราณที่ชำรุดเสียหาย

สำหรับคุณๆ ที่ต้องการจะไปชมความวิจิตรบรรจงของเรือพระที่นั่ง และเรืออื่นๆ ในขบวนพยุหยาตราชลมารค และต้องการจะเที่ยวชมชุมชนบ้านเรือน ริมน้ำ และไหว้พระในวัดสำคัญๆ ริมคลอง บางกอกใหญ่ โดยไล่เรือไปยังจนถึง คลองด่าน กับ Mr. Flower โปรดติดต่อหมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๑-๗๒๓๓๖๑๕ เราจัดทริปเที่ยวชมชุมชนริมลำคลองทุกสัปดาห์ รับสมาชิกทริปละ ๑๒-๑๖ คนเท่านั้น

ที่มา: Mr. Flower . (๒๕๖๕, กันยายน ๑๘). ตะลอนเที่ยว : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี คลอง

บางกอกน้อยสนพ. แนวน้ำ, ๒๐.